

Edukacja – urząd pracy – zatrudnienie

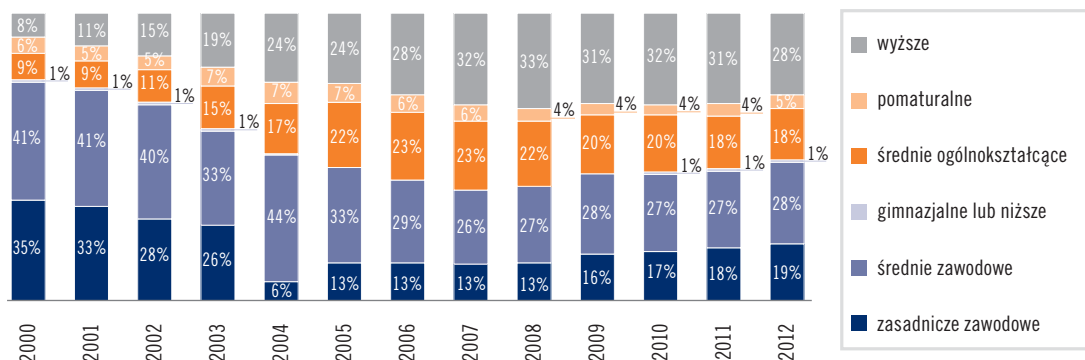
Od 1999 do połowy 2013 r. w powiatowych urzędach pracy (PUP) zlokalizowanych w Małopolsce zarejestrowało się prawie 280 tys. absolwentów. Kim są i jak wygląda ich sytuacja na rynku pracy¹?

Zmieniły się wybory edukacyjne – zmienił się klient PUP

Wyraźnie zmienia się profil typowego klienta powiatowego urzędu pracy. Coraz więcej absolwentów zarejestrowanych w PUP posiada wykształcenie średnie ogólnokształcące i wyższe, a relatywnie coraz mniej – średnie zawodowe i zasadnicze zawodowe. Nie oznacza to oczywiście, że sytuacja rynkowa absolwentów szkół za-

wodowych z roku na rok poprawia się. Zmiany w profilu typowego klienta PUP są raczej pokłosiem ogólnych tendencji dominujących na rynku edukacyjnym (ukierunkowanie na wybór kształcenia ogólnego oraz na kontynuowanie nauki na studiach wyższych), a tym samym zmian w strukturze absolwentów opuszczających szkoły.

Zmiany odsetka absolwentów kończących poszczególne typy szkół i zarejestrowanych w małopolskich PUP w ogóle absolwentów zarejestrowanych w systemie

¹ Analiza autorstwa Magdaleny Jelonek (adiunkt w Katedrze Socjologii Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie) oraz Beaty Mazur (absolwentka socjologii Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie) została przygotowana na podstawie danych pozyskanych z 21 powiatowych urzędów pracy w Małopolsce. Dane dotyczą wszystkich, którzy w latach 1999–2013 (pierwsza połowa roku) zarejestrowali się jako bezrobotni absolwenci. Analiza pokazuje sytuację absolwentów szkół niewyższych (tj. posiadających wykształcenie co najwyżej gimnazjalne, zasadnicze zawodowe, licealne ogólnokształcące, średnie zawodowe, policealne/pomaturalne) oraz uczelni.

Droga do zatrudnienia absolwentów szkół zawodowych wiedzie przez urząd pracy

Widocznie wzrósł udział osób potrzebujących pomocy w znalezieniu zatrudnienia wśród kończących zasadnicze szkoły zawodowe (ZSZ) oraz wśród osób z wykształceniem średnim zawodowym. W roku 2006 tylko 32% absolwentów zawodówek skorzystało z oferty urzędu pracy. W roku 2012 udział ten wyniósł już 56%. Wzrastający odsetek zarejestrowań wśród absolwentów ZSZ świadczyć może z jednej strony o pogorszeniu się ich sytuacji rynkowej, z drugiej o coraz częstszym traktowaniu PUP jako profesjonalnej instytucji pośrednictwa pracy lub pomocy w podejmowaniu zatrudnienia (w formie staży, szkoleń czy dotacji), a także jako formalną przepustkę do otrzymania wsparcia z instytucji zewnętrznych.

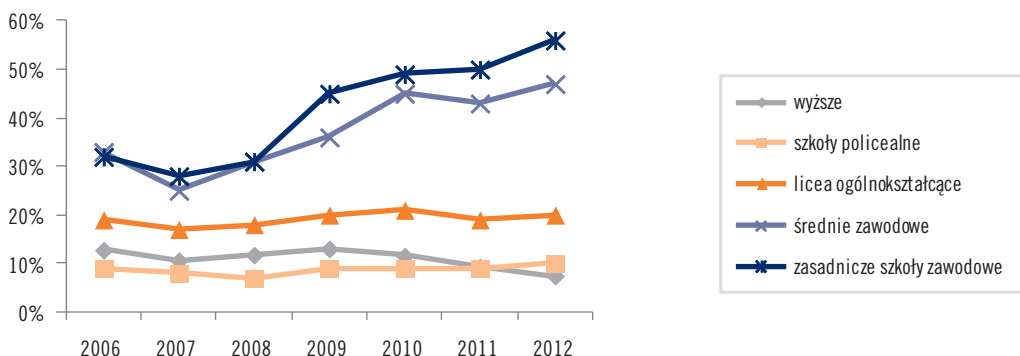
W przypadku absolwentów liceów ogólnokształcących liczba tych, którzy zostali zarejestrowani w małopolskich urzędach pracy, utrzymuje się na przestrzeni analizowanych lat na stabilnym poziomie, oscylującym w okolicach 20%. Najniższy wskaźnik charakteryzuje szkoły policealne – jedynie około 9% uczniów je kończących miało styczność z PUP-ami. Równocześnie nie dziwi relatywnie mały odsetek rejestrujących się ab-

solwentów liceów ogólnokształcących. Większość z nich – a przynajmniej ci, którym udało się zdać maturę – to osoby, które planują kontynuować edukację na poziomie wyższym.

Relacja pomiędzy liczbą absolwentów uczelni a analogiczną liczbą osób zarejestrowanych nie ma charakteru liniowego – tak jak i liniowości nie możemy się doszukiwać w trendach rynkowych.

- W okresie dobrej sytuacji gospodarczej i ogólnego spadku bezrobocia (lata 2004–2007) udział bezrobotnych absolwentów uczelni w ogóle absolwentów systematycznie malał.
- W czasie pierwszej fali spowolnienia gospodarczego (2008–2009) systematycznie rósł.
- Od roku 2009 zanotowano systematyczny spadek odsetka absolwentów rejestrowanych w urzędach pracy, mimo trwającego spowolnienia gospodarczego. Wynika to zapewne ze wzrostu szans na znalezienie zatrudnienia w związku z ukończeniem szkoły wyższej, nawet w sytuacji zwiększonej konkurencji (wzrost liczby absolwentów) o ograniczone zasoby, jakimi są miejsca pracy.

Absolwenci zarejestrowanie w małopolskich PUP w ogóle małopolskich absolwentów

Bezrobotne zawody od lat takie same

Na przestrzeni ostatnich lat nie widać istotnych zmian w profilu wykształcenia typowego bezrobotnego absolwenta szkół zasadniczych zawodowych i średnich zawodowych.

przeważają ekonomiści oraz pozostali specjaliści z dziedzin prawa.

Zróżnicowanie sytuacji rynkowej charakterystyczne jest także dla bezrobotnych specjalistów

Zawody o największej liczbie zarejestrowanych absolwentów zasadniczych szkół zawodowych

- sprzedawcy sklepowi, ekspedienci
- kucharze
- mechanicy pojazdów samochodowych
- piekarze, cukiernicy i pokrewni
- fryzjerzy

Zawody o największej liczbie zarejestrowanych absolwentów szkół średnich zawodowych

- technicy ekonomiści/technicy agrobiznesu
- technicy mechanicy
- dietetycy i żywieniowcy
- sprzedawcy sklepowi, ekspedienci
- technicy budownictwa

Zawody o największej liczbie zarejestrowanych absolwentów szkół wyższych

- ekonomiści
- inżynierowie inżynierii środowiska
- specjaliści w zakresie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni
- pozostali specjaliści z dziedziny prawa (m.in. absolwenci prawa bez aplikacji)
- specjaliści ds. administracji i zarządzania
- fizjoterapeuci

Największa nadwyżka specjalistów, która wiąże się z trudnością ze znalezieniem zatrudnienia, odnotowywana jest wśród osób legitymujących się wykształceniem w zakresie nauk fizycznych, matematycznych, technicznych, społecznych, ekonomicznych oraz prawa. Grupy te jednak nie są wewnętrznie jednorodne – możemy odnaleźć wśród absolwentów tych kierunków zarówno świetnie radzących sobie na rynku, jak i mających problemy z zatrudnieniem. Bezrobotni po kierunkach fizycznych, matematycznych i technicznych w największym odsetku szukają zatrudnienia w zawodzie inżyniera inżynierii środowiska oraz specjaliści w zakresie rolnictwa, leśnictwa i pośrednich. Spory odsetek stanowią także absolwenci wykształceni w branżach związanych z mechaniką oraz górnictwem, metalurgią i branżami pokrewnymi.

Wśród obecnie bezrobotnych specjalistów do spraw ekonomicznych i zarządzania największy odsetek posiada wykształcenie kierunkowe i poszukuje zatrudnienia w dziedzinie administracji i zarządzania. Dużo lepiej kształtuje się sytuacja na rynku pracy specjalistów w dziedzinie marketingu i public relations, a zdecydowanie najlepiej – ekspertów do spraw rynku nieruchomości. Wśród zarejestrowanych specjalistów z dziedzin prawa, dziedzin społecznych i kultury

do spraw zdrowia. W tej grupie zdecydowanie największy odsetek osób bez pracy to fizjoterapeuci, co wskazuje na przesylenie rynku osobami zdobywającymi tego typu wykształcenie. Problem ze znalezieniem zatrudnienia mają również pielęgniarce bez specjalizacji lub w trakcie jej robienia. O pracę martwić nie muszą się natomiast lekarze weterynarii i optometryści, a także dentyści, położne specjaliści i specjaliści diagnostyki laboratoryjnej.

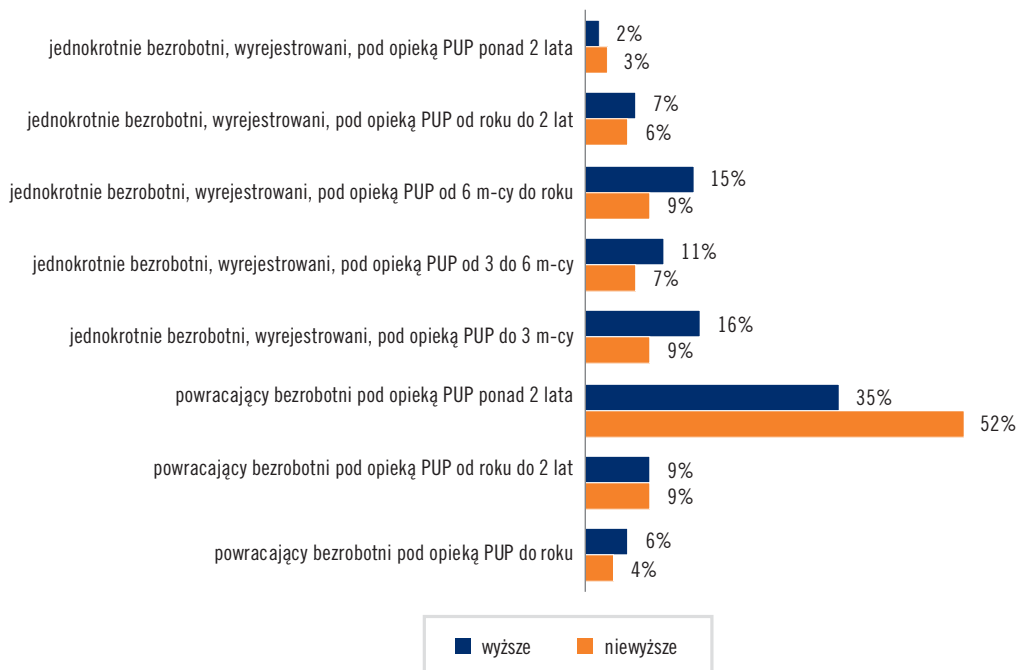
Najmniej liczną grupę bezrobotnych absolwentów w Małopolsce stanowią specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych. Sytuację większości osób zaliczanych do tej kategorii określić można jako bardzo dobrą. Wyjątek stanowią jedynie specjaliści do spraw sieci komputerowych oraz analitycy komputerowi i specjaliści do spraw rozwoju aplikacji komputerowych, gdzie indziej niesklasyfikowani (czyli przede wszystkim testerzy oprogramowania komputerowego oraz specjaliści zastosowań informatyki). Na problem ze znalezieniem zatrudnienia w obrębie specjalistów do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych wpływ ma ukończona szkoła wyższa. Większość bezrobotnych zaliczonych do tej kategorii to absolwenci szkół spoza województwa oraz innych mniejszych małopolskich szkół, które wyraźnie nie są w pełni przygotowane do rzeczywistego kształcenia studentów w omawianym kierunku.

Z wykształceniem wyższym krócej na bezrobociu

Wśród osób bezrobotnych nieposiadających wykształcenia wyższego największy odsetek (52%) zaliczany jest do kategorii bezrobotnych powracających do systemu i przebywających pod opieką PUP od ponad dwóch lat. Segment ten najliczniej reprezentowany jest również przez absolwentów szkół wyższych, jednak przynależy do niego mniej, bo tylko 35% z nich. Tak więc wykształcenie wyższe zwiększa szansę na znalezienie pracy – w tym przypadku wiąże się to ze skróceniem okresu pozostawania na bezrobociu przez absolwenta uczelni.

Znacząca różnica pomiędzy odsetkiem osób z wyższym wykształceniem i bez niego notowana jest także w segmencie jednokrotnych bezrobotnych, wyrejestrowanych i będących beneficjentami urzędów pracy do trzech miesięcy. Do tej kategorii zaliczanych jest odpowiednio 16% absolwentów uczelni i tylko 9% badanych, którzy swoją edukację skończyli na wcześniejszych szczeblach. Wskazuje to na fakt, iż posiadającym dyplom uczelni wyższej, nawet jeśli trafiają pod opiekę urzędów pracy, stosunkowo łatwiej i szybciej przychodzi znalezienie zatrudnienia.

Przynależność do segmentu a poziom wykształcenia bezrobotnego zarejestrowanego w małopolskich PUP (wyższe – niewyższe)

Pełne wyniki badania można znaleźć w publikacji: „Edukacja – urząd pracy – zatrudnienie. Analiza sytuacji absolwentów rejestrujących się w małopolskich urzędach pracy”, dostępnej w serwisie internetowym projektu www.obserwatorium.malopolska.pl.

Wydawca: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie
plac Na Stawach 1, 30-107 Kraków
tel. 12 42 87 870, faks 12 42 29 785
e-mail: kancelaria@wup-krakow.pl
www.wup-krakow.pl